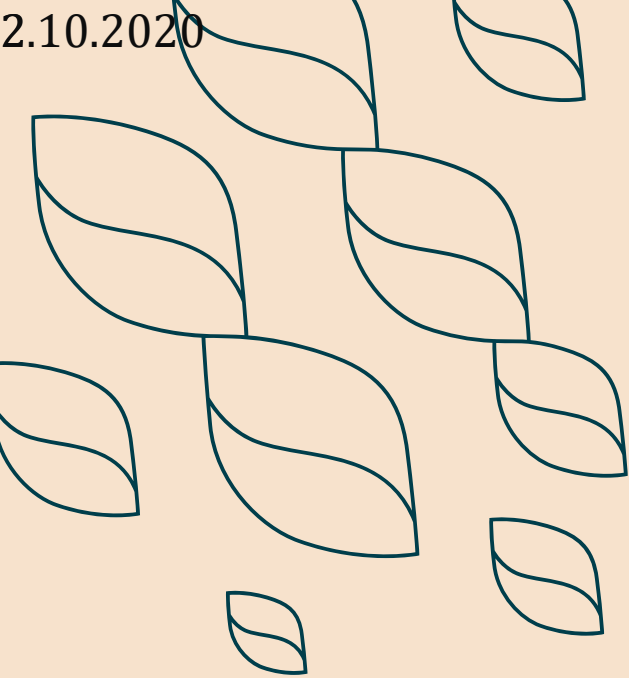
A young boy is seen from behind, swinging on a swing set. He is wearing a yellow and white jacket, a red hoodie, and a camouflage cap. The background is a blurred outdoor setting with trees and a building.

Krävande särskilt stöd – uppfylls barnets rättigheter?

Elina Pekkarinen
Barnombudsman

Nationellt
VIP-webbinarium
1.10.2020

Syftet med barnombudsmannen

Att säkerställa att barnens ställning och rättigheter beaktas i lagstiftningen och i det samhälleliga beslutsfattandet (1§i lagen om barnombudsmannen).

Uppgift

Att främja barnens intressen och ta tillvara barns rättigheter i samarbete med andra myndigheter samt organisationer och övriga liknande aktörer inom sitt verksamhetsområde (2§i lagen om barnombudsmannen).

Barnombudsmannens uppgifter

- Att bedöma hur barnens intressen och rättigheter omsätts i praktiken
- Att påverka beslutsfattarna med perspektiv på barnen
- Att upprätthålla kontakter med barn och ungdomar och förmedla deras synpunkter till beslutsfattarna
- Att förmedla information om barnfrågor till människor som arbetar med barn, till myndigheter och till allmänheten
- Att utveckla samarbetet mellan aktörer som verkar inom barnpolitiken
- Att främja genomförandet av FN:s konvention om barnets rättigheter.

FN:s konvention om barnets rättigheter i ett nötskal

- Världens mest ratificerade konvention om mänskliga rättigheter
- Upprättades år 1989
- Undertecknades av Finland år 1991
- I FN:s konvention om barnets rättigheter fördelar barnens rättigheter i tre grundläggande rättigheter
 - Rätt till skydd
 - Rätt till delaktighet
 - Rätt till en andel av samhällets resurser
- Fyra grundläggande principer utgör ramarna för barnkonventionen
 - Rätten till icke-diskriminering (artikel 2)
 - Prioriteten för barnets bästa (artikel 3)
 - Rätten till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6)
 - Rätten att uttrycka sin åsikt och bli hörd (artikel 12)
- I Finland har konventionen satts i kraft genom lag.

Rätten till undervisning för barn med särskilda behov

- Artikel 23.3 i konventionen om barnets rättigheter: Konventionsstaterna ska...
”säkerställa att barnet har effektiv tillgång till och får utbildning, hälso- och sjukvård, rehabilitering och habilitering, förberedelse för arbetslivet och möjligheter till rekreation på ett sätt som bidrar till barnets största möjliga integrering i samhället och individuella utveckling, inklusive dess kulturella och andliga utveckling.”
- FN:s millenniedeklaration (*millennium declaration*) (A/RES/55/2) samt Millenniemål nr 2, som handlar om allmän grundläggande undervisning på lågstadiet och enligt vilket regeringarna förbinder sig till att *”garantera att alla barn i världen, såväl flickor som pojkar, år 2015 har möjlighet att slutföra grundskoleutbildning och att såväl flickor som pojkar har lika möjligheter till utbildning på alla nivåer.”*
- FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar nr 9 (2006): *det råder samstämmighet i världen om betydelsen av rättigheterna för barn med särskilda behov, eftersom ingen konventionsstat har formulerat några särskilda förbehåll eller förklaringar med avseende på artikel 23 i konventionen*
- Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning)
 - FN:s generalförsamling godkände konventionen 13.12.2006
 - konventionen trädde i kraft i Finland 10.6.2016.

Begreppsmässiga utmaningar

- Att definiera någon som handikappad bör ske med respekt för personens egen upplevelse, men i praktiken är de objektiva kriterierna strikta
- Definitionen av handikappade har ändrats från individuella begränsningar till sociala och samhälleliga begränsningar → frågor som handlar om tillgänglighet och strukturer
- Det finska begreppet "handikapp" är väldigt olikt engelskans "disabilities" eller svenskans "funktionsnedsättning" som syftar på funktionshinder
 - Vilket av dessa begrepp som är det mest omfattande beror på deras definitioner

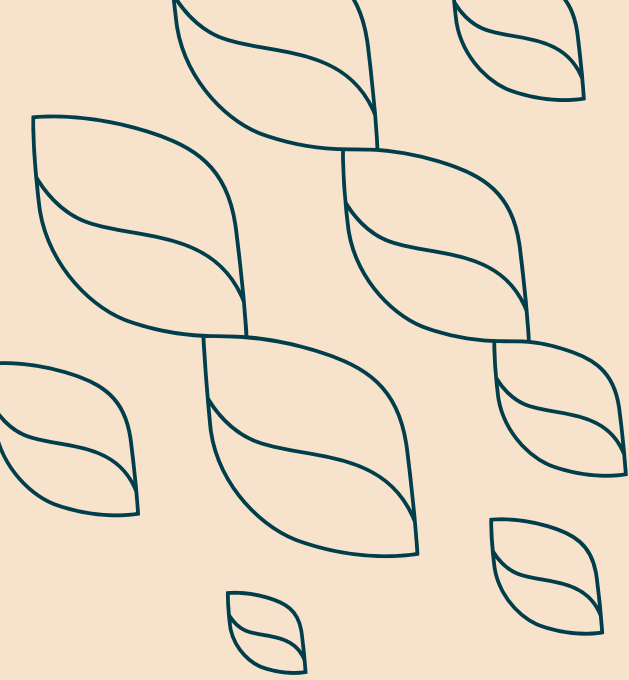
- För anordnandet av undervisning är definitionen kritisk och har stor betydelse för det stöd som erbjuds
- Särskilt i samband med beteendestörningar och neuropsykiatriska problem kan det vara svårt med definitioner och man kan stöta på brist på stöd och kompetens
- De allra svåraste situationerna kan leda till barns placering utanför det egna hemmet.

En fråga om inklusion

- Inkluderande undervisning rekommenderas i internationella handlingar som t.ex.
 - Salamancadeklarationen och Handlingsramen för undervisning av elever med behov av särskilt stöd vilka godkänkts av världskonferensen om undervisning av elever med behov av särskilt stöd (Tillgänglighet och kvalitet, Salamanca, Spanien, 7–10.6.1994 (UNESCO och det spanska undervisnings- och vetenskapsministeriet)
 - Dakars handlingsplan Utbildning för alla: Genomförande av de gemensamma förpliktelserna, godkänd vid utbildningsforumet i Dakar, Senegal 26–28.4.2000
- Finland har undertecknat Salamancadeklarationen.

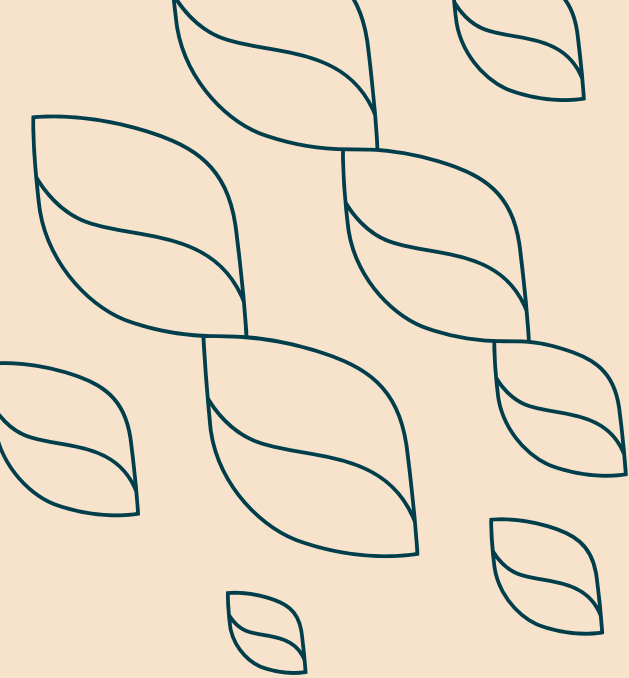

- För att inklusion ska förverkligas ska man **säkerställa att förhållandena och tjänsterna i den egna skolan motsvarar elevers individuella behov**
- Utbildningen kan inte vara diskriminerande eller stänga dörrar för en i samhället
- Inklusion får och kan inte vara ett sätt att spara pengar
- Inklusion förutsätter verkställighet, arbetsredskap, utbildning och ändring av attityderna.

Barnombudsmannens arbete för rätten till undervisning för barn med särskilda behov

- Arbetet har fokuserat på rätten till undervisning under ett antal år
- År 2021 prioriteras jämlikhet och barnets rättigheter i barnombudsmannens verksamhet
 - Utredning om rättigheterna för barn med särskilda behov
 - Möten med barn och unga med särskilda behov
- Barnombudsmannen kommer att ta upp frågan om rättigheterna för barn i institutions- eller familjevård
- Utlåtanden om aktuella lagstiftningsprojekt.

Till slut

- I frågor som handlar om anordnandet av undervisning ska den grundläggande principen och skyldigheten vara alla barns rätt till utbildning
 - Vi bör påminna oss om de allmänna principerna i konventionen om barnets rättigheter
- Hur undervisningen på bästa sätt anordnas med respekt för mänskliga rättigheter och de grundläggande rättigheterna beror på de individuella behoven och de kringliggande strukturerna
 - Det finns inte några patentlösningar!

- Barn och ungas möjligheter att själva delta i och påverka diskussionen om frågan ska stå i fokus även vid anordnande av krävande undervisning
- Det slutliga syftet av all verksamhet ska vara främjande av ett gott liv och utveckling för barnen.

A person wearing a brown beanie, a brown jacket, and a grey backpack is seen from behind, looking towards a multi-story building. The scene is outdoors with trees and a blurred background. The word "Tack!" is overlaid in white text on the right side of the image.

Tack!

Vi har nya webbsidor: <https://lapsiasia.fi/sv>

Tips för ett bra rapport:

BARNS OCH UNGAS VÄLFÄRD I EFTERVÅRDEN AV CORONAKRISEN
Rapport från coronaarbetsgruppen inom barnstrategiarbetet om
tillgodoseende av barnets rättigheter 24.6.2020

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162380/VN_2020_26.pdf?sequence=7&isAllowed=y

